

VIAȚA CULTURALĂ ÎN ORAȘUL BACĂU ÎNTRE ANII 1900 ȘI 1918

Remus-Silviu Istrate

În lucrarea **Bacăul din trecut și de azi**, apărută în anul 1933, ziaristul Grigore Grigorovici afirma că „viața culturală-socială din Bacău, înainte de război, era aproape inexistentă”¹.

Studiind arhivele vremii, am descoperit că, din punct de vedere al spectacolelor, care au avut loc în orașul nostru în această perioadă, lucrurile au stat mult mai bine. Spectacolele aveau loc fie la Teatrul de Stat, deschis în 1895 în Palatul Ateneului, fie în localuri particulare. Menționăm faptul că, în ambele situații, solicitanții plăteau taxe către primărie, cu excepția celor trei teatre naționale din București, Iași și Craiova, a particularilor care prezentau spectacole în scopuri caritabile sau dacă intrarea era liberă. De exemplu, la 2 mai 1901, artistul I. Blaichmann dă o reprezentație de „varieteu”, cu intrare liberă, la cafeneaua domnului I.L. Sigler.

Maistrul pirotehnic A. Fikas, la 13 mai 1901, organizează în grădina publică o serbare populară, donând 50% din profit săracilor orașului². Tot în grădina publică, fanfara regimentului 27 a dat reprezentații în anii 1904-1905, fiind angajată în acest scop de către primărie³.

La 7 ianuarie 1906, Qvartetul Harmann din București, sub conducerea domnului Paschill și sub patronajul Societății Germane din Bacău, dă un concert în sala Teatrului comunal, beneficiul fiind acordat săracilor⁴. La 6 ianuarie 1906, în salonul Hotelului Drăgoianu, din str.Vasile Alecsandri a avut loc un bal mascat⁵.

Domnii Șmeirăl Rabinovici și Ioan Gheorghiu aveau dreptul ca, în localurile lor, să organizeze reprezentații de varietăți⁶.

Artistul B. Braunștein cânta, seară de seară, în localul cafenelei domnului Ițicu N. David din strada Bacău-Piatra Nr.16, vis-a-vis de Hotel Central⁷.

Fabrica de artificii „Vulcanul”, cu ocazia împlinirii a 40 de ani de domnie și 25 de Regat al M.S Regelui Carol I, s-a oferit, ca în ziua de 10 mai 1906, „să aranjeze” focuri de artificii în Bacău. Serbarea avea loc în folosul săracilor, Ligii Culturale, Cantinei școlare, incendiaților⁸.

Din data de 15 mai 1906 artistul Bersham Weismann era autorizat să țină reprezentațiuni și varietăți internaționale în cofetăria domnului Ion Gheorghiu, zisă și

¹ DJANBacău, **Fond II/ 907**, Grigore Grigorovici, **Bacăul din trecut și de azi**, Tipografia Primăriei Municipiului Bacău, 1933, p. 88.

² DJANBacău, **Fond 19, Primăria Bacău**, rola 340, dosar 7/ 1901, fila 10.

³ **Ibidem**, rola 361, dosar 47/ 1904, fila 1.

⁴ **Ibidem**, rola 374, dosar 17/ 1906, fila 1.

⁵ **Ibidem**, fila 2.

⁶ **Ibidem**, fila 5.

⁷ **Ibidem**, fila 10.

⁸ **Ibidem**, fila 22.

„Halba cu Bere”⁹.

Maiștrii tăbăcari de la Fabrica Fildermann au primit acordul primăriei ca, la data de 11 martie 1906, în sala Teatrului, să organizeze o reprezentație teatrală pentru a strânge fonduri în vederea refacerii sinagogii care luase foc¹⁰.

La 29 mai 1906, în grădina publică, au loc două serbări cu plată, date de elevii Liceului „Principele Ferdinand”, fondurile fiind destinate elevilor săraci din cursul superior pentru a putea merge în excursii¹¹.

La data de 19 iunie 1906, în strada Centrală, în curtea lui Ion Stratulațio, se instalează circuitul italo-american cu cai, câini și maimuțe¹².

În zilele de 22 și 23 februarie 1906 la Teatrul din Bacău a jucat Teatrul Național din Iași, împreună cu actorul Constantin Nottara din București, cu piesele „Daniel și Daniela”, „Minunile unui evreu botezat” și „Stingerea”¹³.

Din 10 octombrie 1906, domnul Hermann Oescu a instalat în Bacău, pe proprietatea domnului Ștrul Goldștein, din strada Bacău-Piatra, un teatru electro-bioscopic, cu o instalație specială proprie și în care au loc reprezentații, teatrul fiind foarte elegant, având loje și scaune încăpătoare pentru 1.000 de persoane¹⁴.

Teatrul de operă „Compania Lirică Română” a dat spectacole la Teatrul Comunal din Bacău la datele de 12, 13, 16, 17 decembrie 1906¹⁵.

Domnul Vasile Leonescu, artist societar al Teatrului Național din București, împreună cu trupa sa, dă o reprezentație cu piesa „Strigoii”, dramă în trei acte, la Teatrul din Bacău în data de 3 februarie 1908¹⁶.

Mircea Pella, artist societar al Teatrului Național din Iași, joacă șase reprezentații de „varietate” în grădina berăriei Grivel, în iunie 1908¹⁷.

L. Rubenstein obține autorizație din partea primăriei ca, în timpul iarmarocului din 29 iunie 1908, pe proprietatea domnului Kaufmann, să ridice un cort, unde să așeze o panoramă și un fonograf¹⁸.

Alfons Roussier, director proprietar al circuitului „Fr. Roussier”, dă o serie de reprezentații în oraș, în iunie 1908, pe proprietatea domnului Ion Stratulațio¹⁹.

Din 14 august 1908, în grădina Grivel, au loc o serie de reprezentații de cinematograf²⁰. În seara zilei de 26 septembrie 1908, a avut loc o reprezentație teatrală a trupei artistului Al.B. Leonescu, în beneficiul Societății funcționarilor

⁹ *Ibidem*, fila 28.

¹⁰ *Ibidem*, fila 11.

¹¹ *Ibidem*, fila 32.

¹² *Ibidem*, fila 43.

¹³ *Ibidem*, fila 53.

¹⁴ *Ibidem*, fila 60.

¹⁵ *Ibidem*, fila 69.

¹⁶ *Ibidem*, rola 403, dosar 20/ 1908, fila 3.

¹⁷ *Ibidem*, fila 23.

¹⁸ *Ibidem*, fila 24.

¹⁹ *Ibidem*, fila 26.

²⁰ *Ibidem*, fila 32.

publici din Bacău, cu scopul de a mări fondul pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor lipsiți de mijloace, rămase de pe urma funcționarilor decedați²¹.

Fundația „Vatra Luminoasă Regina Elisabeta” București organizează în sala Teatrului din Bacău, în zilele de 27 și 28 decembrie, la orele 17, un concert dat de 20 de orbi²².

Trupa Teatrului Nottara dă reprezentații la Bacău în zilele de 18-19 martie 1909²³.

Din 18 iunie 1909, artiști ai Teatrului Național din Iași dau o serie de reprezentații în grădina Cofetăriei și Berăriei „Central”²⁴. În grădina „Grivel”, din 5 august, se instalează un cinematograf, iar din 10 august, frații Hubert, instalează un alt cinematograf la cofetăria centrală din Bacău, proprietatea domnului M. Vasiliu²⁵.

În sala Ateneului Comunal, în ziua de duminică 4 octombrie, au loc reprezentații de hipnotism și prestidigitatie²⁶. Începând din 17 noiembrie, Cercul „Româno-Italian” se instalează pe proprietatea domnului I. Stratulațio pentru a da 15-20 de reprezentații²⁷.

Anul 1909 este anul când au loc reparații la acoperișul Ateneului Comunal. De aceea, la 16 iunie are loc licitația publică privind reparația acoperișului, reparație care costa 1982 lei și 6 bani²⁸. Licitatia este câștigată de maistrul Mendel Mendelovici, care a spus că execută lucrarea cu un scăzământ de 15 lei și 50 de bani la sută sub deviz²⁹. La 10 august, acoperișul era reparat, fapt înregistrat de comisia de expertiză formată din Dimitrie Heminger, avocat și viceprimar, și Otto Schwartz, inginer comunal³⁰.

„Cercul studenților putneni” organizează la Bacău, în sala Teatrului Comunal, la 2 ianuarie 1910, cu concursul doamnei Aristizza Romanescu și a trupei sale, o reprezentație în beneficiul „Ligii Culturale”³¹.

În datele de 17-18 februarie 1910, în sala Teatrului Comunal, au avut loc două spectacole: „**Maria Stuart**” și „**Medeea**” cu actrița Agatha Bârsescu³². Tot în 1910, în zilele de 13 și 14 martie, actorul Constantin Tănase dă reprezentații în sala Teatrului cu piesa „Regele”. Eșecul a fost total, datorită puținilor spectatori³³.

Din 1910 s-au instituit timbre teatrale, pe care antreprenorii de spectacole

²¹ *Ibidem*, fila 37.

²² *Ibidem*, fila 54.

²³ *Ibidem*, rola 412, dosar 14/1909, fila 3.

²⁴ *Ibidem*, fila 38.

²⁵ *Ibidem*, fila 42-43.

²⁶ *Ibidem*, fila 52.

²⁷ *Ibidem*, fila 57.

²⁸ *Ibidem*, rola 415, dosar 46/1909, fila 6.

²⁹ *Ibidem*, fila 9.

³⁰ *Ibidem*, fila 14.

³¹ *Ibidem*, rola 412, dosar 14/1909, fila 62.

³² *Ibidem*, rola 421, dosar 16/1910, fila 1.

³³ *Ibidem*, fila 6.

aveau obligația să le cumpere conform legii pentru organizarea și administrarea teatrelor din România³⁴.

În sala Ateneului Comunal se organizau și șezători culturale ca, de exemplu, la data de 29 august 1910, când a avut loc cercul studențesc „Roman-Bacău”³⁵.

Teatrul Național din Craiova, sub conducerea directorului A.G. Olteanu, în noiembrie 1910, a întreprins un turneu în țară, oprindu-se și la Bacău³⁶.

Sala Teatrului din Bacău organiza și conferințe, cum ar fi, de exemplu, cea din 19 decembrie, când profesorul Gh. Bogdan, rectorul Universității din Iași, a ținut o conferință, manifestare aflată sub patronajul „Centrului studențesc Iași”³⁷. La 27 februarie 1911, publicistul Octav Minov din Iași ține o conferință despre viața și opera filosofului Vasile Conta³⁸.

În 21 martie 1911, trupa de comedie condusă de Constantin Tănase dă o reprezentație la teatrul din Bacău, cu succes de data aceasta³⁹.

Societatea de binefacere „Ocotirea” ține o șezătoare literară, la 5 aprilie, în sala Teatrului, cu scopul de a-și mări fondurile, în ajutorarea femeilor sărace din oraș⁴⁰.

Regimentul 27 Bacău organizează serbări, în grădina publică, în zilele de 2 și 20 iulie⁴¹.

La 18 și 19 septembrie 1911 „Trupa Egipteană și Fakiri indieni” au acceptul de a da o reprezentație în sala Hala cu bere „Splendid”⁴².

În sala Teatrului Comunal au loc reprezentații teatrale: 21 octombrie piesa „Suzana”, 30 octombrie piesa „Țăranul voios” și 6 noiembrie „Vagabondul nemuritor”⁴³.

Întâlnim și serate organizate în scop filantropic, cum a fost cea de la 19 noiembrie 1911, organizată în salonul domnului Iacob Zilberman⁴⁴. La 6 ianuarie 1914, în salonul Hotelului Continental, are loc un bal, banii fiind dați unei familii al căror copil a fost mobilizat⁴⁵. Tot în același salon, la 25 ianuarie, are loc un bal, banii strânși fiind donați unei fete sărace, pentru a se putea mărita⁴⁶.

Sâmbătă, 15 martie, și duminică, 16 martie 1914, în sala Teatrului Comunal Bacău, Lucia Sturdza-Bulandra și Tony Bulandra au prezentat băcăuanilor piesele

³⁴ *Ibidem*, fila 11.

³⁵ *Ibidem*, rola 421, dosar 16/1910, fila 12.

³⁶ *Ibidem*, fila 16.

³⁷ *Ibidem*, fila 17.

³⁸ *Ibidem*, rola 433, dosar 81/1911, fila 1.

³⁹ *Ibidem*, fila 30.

⁴⁰ *Ibidem*, fila 34.

⁴¹ *Ibidem*, fila 46.

⁴² *Ibidem*, fila 57.

⁴³ *Ibidem*, fila 65.

⁴⁴ *Ibidem*, fila 71.

⁴⁵ *Ibidem*, rola 447, dosar 18/1914, fila 1.

⁴⁶ *Ibidem*, fila 7.

„Safo” și „Magda”⁴⁷.

La 24 martie, artistul C.I. Nottara, a dat o reprezentație tetrală la teatrul din Bacău⁴⁸. Artistul C. Tănase, la 21 septembrie, dă și el o nouă reprezentație teatrală la Bacău, în sala teatrului⁴⁹.

În 1915, reprezentațiile teatrale continuă la Bacău, în sala Teatrului Comunal, la 16 februarie Teatrul Național din Iași dă o reprezentație cu piesa „**Procuror și apaș**”⁵⁰. În celelalte săli din oraș continuă reprezentațiile, trupa de operetă israelită a teatrului „Liblich Fignata” din București, în salonul Hotelului Continental din data de 5 februarie 1915, pentru ca în aceeași locație, la 16 februarie să aibă loc un bal mascat în scopuri filantropice⁵¹.

Primăria Bacău, în anii 1909-1910, a dorit să realizeze busturile în bronz a trei mari oameni de stat: I.C. Brătianu, C.A. Rosetti și C. Negri. De aceea, sculptorul Ernest Tatomir se oferă să sculpeze busturile, dar cerea suma de 3000 lei doar pentru bustul lui I.C. Brătianu, iar soclul costa încă 3000 lei⁵². În această situație, la 29 octombrie 1910, din lipsă de fonduri, proiectul este abandonat (adresa nr. 6277 trimisă de Primăria Bacău către Prefectura Bacău)⁵³.

În această perioadă, orașul Bacău nu a excelat în societăți culturale. Totuși, remarcăm existența câtorva: în 1902 a luat ființă, sub conducerea profesorului de liceu N. Corivan, „Societatea Ateneului”. În 1905, profesorul Grigore Tăbăcaru scoate revista *Școala*, dar nu apar decât două numere: la 20 aprilie 1905 și 20 iunie 1905⁵⁴. Tot în 1905, la 1 mai, apare *Răsăritul*, revistă pentru popor și școală⁵⁵.

În 1908, s-a înființat „Societatea pentru studiul pedagogic al copilului” care a scos, mai mulți ani, *Buletinul pedagogic*. În 1912, profesorul E. Revent și medicul veterinar I. Vasian au înființat „Casa de sfat și cetire Costache Negri” cu o bibliotecă⁵⁶.

În 1915, Grigore Tăbăcaru publică, la București, lucrarea **Cercetările lui Binet asupra psihologiei gândirii**⁵⁷.

După 1900, Bacăul cunoaște o activitate publicistică mai rodnică, manifestată nu numai prin gazete politice și informative, ci și prin reviste cu preocupări literare. Dintre acestea amintim, în primul rând, revista săptămânală *Doina doinelor*, apărută mai întâi în satul Mărgineni-Munteni, apoi în Bacău. Din articolele redacționale

⁴⁷ *Ibidem*, fila 20.

⁴⁸ *Ibidem*, fila 28.

⁴⁹ *Ibidem*, fila 100.

⁵⁰ *Ibidem*, rola 459, dosar 65/1915, fila 11.

⁵¹ *Ibidem*, fila 12-13.

⁵² *Ibidem*, rola 418, dosar 58/1909-1910, fila 1.

⁵³ *Ibidem*, fila 11.

⁵⁴ Idem, **Fond II/907**, Grigore Grigorovici, *op.cit.*, p. 87.

⁵⁵ Mihai Bordeianu, Petru Vladcovschi, **Învățământul românesc în date**, Iași, Editura Junimea, 1979, p. 298.

⁵⁶ DJANBacău, **Fond II/907**, Grigore Grigorovici, *op.cit.*, p. 88.

⁵⁷ Mihai Bordeianu, Petru Vladcovschi, *op.cit.*, p. 322.

semnate de directorul ei, învățătorul Gh. Marinescu, ca și din cuprinsul bogat în versuri și proză inspirat din viața țărânimii, *Doina doinelor* se recomandă ca o revistă de nuanță poporanistă, cultivând dragostea pentru o literatură închinată tradițiilor populare. Un deosebit interes îl prezintă o scrisoare a lui A.D. Xenopol adresată revistei: „Mi-a umplut inima de bucurie când am văzut o revistă literară apărând într-un sat românesc” (*Doina doinelor*, nr.11, 5 mai 1902).

Preocupările revistei se îndreaptă și spre mișcarea artistică și culturală a orașului. Ajungând la numărul 13 (19 mai 1902), *Doina doinelor* intră în panica specifică revistelor care se întrețin numai din entuziasmul cititorilor. Cu numărul 14, apărut peste o lună (23 iunie 1902), într-un format mai mic, *Doina doinelor* își încetează existența. Dintre colaboratorii revistei, singura care se va afirma în câmpul creației literare este Nelli I. Cornea (1863-1926). Conferențiară, muziciană și scriitoare, Nelli I. Cornea a desfășurat o muncă culturală remarcată și de presa vremii, în primele decenii ale secolului XX. A publicat câteva volume de schițe și nuvele, printre care: **Însemnări din vremea războiului (1916-1919)**, **Flori de câmp** și **Irena**, dramă în 4 acte (Bacău, 1908), având ca temă femeia și viața familială. Multe alte lucrări i-au rămas în manuscris, sau răspândite prin diferite reviste din țară. Moartea ei era consemnată cu mult regret de către revista *Ateneul cultural*, nr. 1 (21) din ianuarie 1927⁵⁸.

Inginerul Petre Budu scoate, la Bacău, revista *În ore libere (litere, științe, arte, cronica Bacăului)*, între noiembrie 1904-mai 1905. În această revistă, Costache Radu își publică fragmente din lucrarea sa monografică **Bacăul de la 1850-1900**, care va apărea în volum în 1906. Vor colabora și ceilalți frați ai lui Petre Budu: Corneliu (Badea Pletea), care se afirmase la *Revista nouă* a lui B.P. Hașdeu și Isidor (Isis) cu epigrame și fabule. Frații Budu se întâlnesc în aceeași vreme și în paginile ziarului *Crainicul* (1904) condus de Emil Rey, unde se pare că ar fi debutat și scriitorul D.D. Pătrășcanu⁵⁹.

În mai 1915 apare *Orizonturi noi*, cronică lunară, prima revistă scoasă la Bacău de către George Bacovia. I se alătură, dintre prieteni, Șmil Kraus și Ion Iordăchescu. Primul număr cuprindea versuri și proză semnate de cei trei prieteni cu diferite pseudonime⁶⁰. Din articolul redacțional al primului număr se desprind atât speranțele lor, cât și îndoielile cu privire la succesul revistei: „În vremea aceasta de medievală expansiune europeană, de sarcasm prozaic, când existența celor mai mulți e o dureroasă ironie, apariția unei reviste cu preocupări pur literare, e o naivitate amară, desigur. Dar, fiindcă entuziasmul celor care vin pentru artă este mare, aproape cu mult mai mare decât talentul lor, această revistă, în această localitate, poate să apară. *Orizonturi noi* va fi refugiul acelor tineri care, recunoscând că niciodată nu vor vedea orizonturi noi naturale, se vor resemna, căutând orizonturi noi imaginative, dar cu putere

⁵⁸ DJANBacău, **Fond II/2594**, Ioan Ichim (coord.), **Municipiul Bacău, schiță monografică**, Bacău, Întreprinderea poligrafică, 1971, p. 212.

⁵⁹ **Ibidem**, p. 213.

⁶⁰ **Ibidem**, p. 214.

de realizare în domeniul culturii, urmărind drumul celor luptători de mai nou, de mai bine, de mai omenesc”⁶¹. Din aceste rânduri străbate ceva din dezamăgirea poetului George Bacovia după primul contact cu capitala țării, de unde se întoarce totuși, cu speranța de a lua drumul de la capăt, pornind din orașul natal, pentru care se simțea dator să facă ceva, convins că: „prin marginile orașului nostru, printre căsuțele umilite, în nopțile târzii, în concertul broaștelor și al câinilor, aceste aspirațiuni aveau un sens”.

Din revista *Orizonturi noi* n-au apărut decât trei numere în lunile mai, iunie și iulie 1915. În numărul 3 din 1915 colaborează și Al. Macedonski cu fragmente din **Marea epopee-Tholosa**, însoțite de o scrisoare adresată poetului băcăuan. Prin revista *Orizonturi noi* facem cunoștință cu literatura băcăuană de calitate. Versurile și proza publicate în paginile sale anunță o direcție precisă, modernă, bacoviană. Urmează ani de zbucium, de luptă, de dezamăgiri, atât pentru Bacovia cât și pentru orașul natal⁶².

La 21 iunie 1892, s-a constituit „Liga culturală” (secția Bacău). Comitetul secției era compus din: D. Rosetti-Tescanu, președinte, iar membri: dr. V. Mancaș, Ion Chiru, N. Corivan, Dimitrie Scurei, Gh. Sterian, C. Platon, I. Broșteanu, Gh. Livezeanu, Gh. Beloianu, C. Leca, P. Topliceanu, T. Tăbuș, N. Bibiri și Gh. Jovianu, întrunirea fiind prezidată de D. Lupașc. Scopul societății era întreținerea de relațiuni culturale cu românii subjugăți de peste hotare, în special cu cei din Ardeal și Bucovina, cărora li se trimiteau ajutoare bănești, strânse de diferitele secții ale Ligii și trimise prin organul central al societății⁶³. Secțiunea Bacău a „Ligii Culturale” s-a manifestat, de asemenea, cu multă însuflețire în perioada neutralității, care a precedat războiul de întregire națională, din 1916-1918, luând parte la toate mitingurile de încurajare a intrării în acțiune a României, alături de puterile aliate, în contra monarhiei austro-ungare, pentru eliberarea fraților români de sub stăpânirea habsburgică. Secția locală a „Ligii” a scos în anul 1910 și o revistă intitulată *Liga Culturală*, condusă de membrii comitetului secției, în care s-au scris articole cu caracter cultural-național de către fruntașii vieții culturale din Bacău⁶⁴.

Cultura, arta, știința, învățământul ocupă un loc de seamă în istoria Bacăului. La început a fost un drum lung și anevoios, deoarece, cu toate intervențiile energice și uneori reușite ale lui Spiru Haret, nivelul scăzut al învățământului s-a menținut și în primele patru decenii ale secolului XX.

În domeniul învățământului, remarcăm Liceul de băieți „Ferdinand”, care a fost înființat în 1867, la 1 decembrie, sub numele de gimnaziul „Principele Ferdinand”. În 1897 gimnaziul s-a transformat în liceu, care a fost completat cu 8 clase. Până în anul școlar 1919-1920, cursul superior a funcționat cu două secții: clasică și modernă, când din cauza numărului mic de elevi, s-a desființat secția clasică

⁶¹ *Orizonturi noi*, nr. 1, mai 1915, p. 1.

⁶² DJANBacău, **Fond II/2594**, Ioan Ichim, **op.cit.**, p. 214.

⁶³ Idem, **Fond II/907**, Grigore Grigorovici, **op.cit.**, p. 92.

⁶⁴ **Ibidem**, p. 93.

și s-a înființat, în loc, secția reală⁶⁵.

Corpul didactic al școlii a fost compus, în cea mai mare parte, din profesori suplinitori, până în anii 1904-1906, când s-au completat cadrele cu profesori numiți cu examen de capacitate, pe specialități. Epoca aceasta de înflorire a durat până la 1915, când mulți profesori fiind mobilizați, catedrele au rămas fără titulari, cu suplinitori improvizați și fără local, în timpul războiului, întrucât în liceu a fost instalat Spitalul Crucea Roșie Nr. 27⁶⁶.

În timpul războiului, liceul a pierdut pe valoroșii profesori: C. Stupcanu, E. Revent, I. Bulai și Erbiceanu, iar după război au murit profesorii Al. Densușianu și C.S. Codreanu, foști directori. Foștii directori ai liceului, între anii 1900-1918, au fost: Gh. Jovianu (1.11.1900- 24.02.1901), P. Topliceanu (24.02.1901-23.04.1903), L. Veniamin (23.04.1903-28.04.1907), Gh. Manoliu (28.04.1907-20.01.1911), I. Manolescu (1.02.1911-23.01.1914), Gh. Gavrilescu (23.01.1914-1.07.1918)⁶⁷.

Școala Profesională de Fete „Principesa Maria”, înființată la 1 octombrie 1890, este cea mai veche școală profesională din Moldova. La început, școala s-a numit „Externatul Secundar de Fete”, având 4 profesoare și, în 1893, acest externat se transformă în școală profesională, întreținută de stat. Școala avea 5 clase, cu 4 ateliere de croitorie, rufărie, mode și flori. Prima directoare a școlii a fost profesoara Ortensia Morțun⁶⁸.

În 1899, doctorul Constantin Istrati, fiind ministru al lucrărilor publice, înființează la atelierul circumscripției a VII-a a orașului o școală practică de meserii. Școala avea următoarele secțiuni: tâmplărie, rotărie, fierărie, tinichigerie, lăcătușerie-mecanică, sculptură⁶⁹.

La inițiativa societății „Ocotirea”, în 1912, la 1 decembrie, s-a înființat Școala de adulte, cursurile se țineau de două ori pe săptămână seara, institutoare fiind Elena Gavrilescu⁷⁰.

Societatea Coloniilor Școlare a fost înființată în anul 1915 având ca scop a trimite copiii debili în colonie de vară, la mare sau la munte. Prima colonie școlară s-a înființat în Bacău în anul 1916⁷¹. De asemenea, sub numele de „Școala de copii mici”, se vorbește de o unitate înființată, în 1913, în bazarul Letea, atestată doar prin mărturii orale și nu documentar⁷².

Scriitorii băcăuani ai acestei perioade au fost: Costache Radu, cel care în 1906 redactează monografia **Bacăul de la 1850-1900**⁷³, Bernard V. Vermont, care în 1905

⁶⁵ *Ibidem*, p. 69.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 70.

⁶⁷ *Ibidem*, p. 75.

⁶⁸ *Ibidem*, p. 72.

⁶⁹ *Ibidem*, p. 80.

⁷⁰ DJANBacău, **Fond 19, Primăria Bacău**, rola 438, dosar 52/1912, fila 2.

⁷¹ Idem, **Fond II/907**, Grigore Grigorovici, *op.cit.*, p. 94.

⁷² Idem, **Fond II/2594**, Ioan Ichim, *op.cit.*, p. 186.

⁷³ Eugen Budău, **Bacăul literar**, Universitas XXI, 2004, p. 55.

semnează lucrarea științifică **Efemeriadă astronomică**⁷⁴, Radu Rosetti, cu lucrările **Cu paloșul** (1905), **Pentru ce s-au răsculat țărani?** (1907), **Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova** (1907), **Păcatele slugerului** (1912)⁷⁵, Neli Cornea (numele la naștere: Petronela Misici), **Artă și patriotism** (1900), **Irena** (1908), Corneliu Budu, cu un volum de versuri scos în 1905 – **Așchii** și alt volum de versuri, **Războiul Păcii** (1913)⁷⁶, Ion. L. Catina, cu scrierile **Doamna Mărgărita** (1908) și **De pe alt târâm sau 36 zile pe apă** (1908)⁷⁷, Izabela Sadoveanu, **Impresii literare** (1908) și **Material didactic**. Montassori (1916), Garabet Ibrăileanu cu **Spiritul critic în cultura românească** (1909), **Scriitori și curente** (1909), **Opera literară a domnului Vlahuță** (1912), I.Al. Brătescu-Voinești (1916), D.D. Pătrășcanu, cu **Schițe și amintiri** (1909), **Ce cere publicul de la un deputat și alte schițe** (1912), **Timotei mucenicul** (1913), **Candidat fără noroc și alte povestiri folositoare** (1916), **Înzăpădiți** (1916), **Vinovații** (1918)⁷⁸, Laura Vampa (numele la naștere: Libertatea Bruteanu), cu **Cronici feminine** (1906), **La noi în sat (teatru de copii cu cântece și dansuri naționale)** (1916)⁷⁹, Dimitrie Nanu cu **Adopțiunea** (1900), **Nocturne**. Limane, taine, zări stinse (1900), **La focul rampei** (1906), **Ispitirea de pe munte**. **Din poemele credinței** (1914), Isidor Budu care în 1905 publică lucrarea **Din flori**⁸⁰, George Bacovia (pe numele său adevărat Gheorghe Vasiliu), publică în 1916 volumul de versuri **Plumb**⁸¹, Alex.Gh. Doinaru (numele la naștere: Alexandru Gheorghiu), cu scrierile **Smaraida** (1905), **Știri literare** (1906), **Amintirile unui volum de poezii** (1908), **Călugărul Gherasim** (1909), Ștefan Zeletin (numele la naștere: Ștefan Motăș), **Evanghelia Naturii** (1915), **Din țara Măgarilor**. **Însemnări** (1916), Giorge Pascu, **Limba comună și dicționarul nostru** (1906), **Despre cimilituri**. **Studiu filologic și folcloric** (1909), **Elementele romanice din dialectele macedo și megleno române** (1913), **Câteva sufixe românești de origine slavă** (1914), **Sufixe românești** (1916), Grigore Tăbăcaru cu scrierile **Caracterul** (1903), **Jocurile românești pentru copiii școlilor primare** (1905), **Quantumul de cunoștințe care se pot preda în învățământ** (1906), **Higiena școlară** (1906), **Cum își instruieste Gertruda copiii** (1908), **Metoda cercetărilor în pedagogia experimentală**. **Oboseala itelectuală** (1908), **Limbajul, citirea și scrierea la copii** (1909), **Buletinul pedagogic al Societății pentru studiul pedagogic și psihologic al copiilor**. **Pedagogia experimentală și știința despre copil**. **Copiii anormali**. **Cultura caracterului**. **Memoria la copii**. **Personalitatea educatorului** (1909), **lecțiuni de psihologie** (1912), **Direcțiunile și tendințele sociale în pedagogia**

⁷⁴ **Ibidem**, p. 65.

⁷⁵ **Ibidem**, p. 68.

⁷⁶ **Ibidem**, p. 73.

⁷⁷ **Ibidem**, p. 75.

⁷⁸ **Ibidem**, p. 90.

⁷⁹ **Ibidem**, p. 95.

⁸⁰ **Ibidem**, p. 113.

⁸¹ **Ibidem**, p. 120.

contemporană (1915), **Organizarea învățământului filosofic în școala secundară** (1912), **Înțelegerea operei lui J.H. Pestolozzi** (1908)⁸², Eugen Ciuchi, **Din taina vieții (poezii, 1903-1915)** (1915), Eugeniu Revent publică în 1910 volumul de versuri **Din povestea vieții** (1910), iar în 1913 volumul de versuri **Cântecul Neamului**⁸³, Gh.D. Apostol, **Țării mele (versuri)** (1918).

Ziarele, jurnalele, gazetele apărute la Bacău între anii 1900-1918 sunt: *Crainicul*, a apărut în fiecare joi, între 2 septembrie-28 noiembrie 1904, director-proprietar fiind Emil Rey⁸⁴; *Bacăul*, ziar de politică, sociologie, finanțe, științe și litere, a apărut între 13 noiembrie 1905-9 iulie 1906, apare o dată pe săptămână, proprietar și director Nicolae Donici⁸⁵; *Alarma Bacăului*, ziar politic, comercial și industrial, a apărut în perioada 28 iunie-18 octombrie 1907; 28 mai-24 iulie 1910, o dată pe săptămână, proprietar și editor fiind I.Gh. Theodor⁸⁶; *Alarma*, organ săptămânal, organ al Partidului Național Liberal, 18 decembrie 1907; 16 februarie 1909, girant N. Rugină⁸⁷; *Nu doarme*, organ săptămânal, 5 martie-9 iulie 1908, girant responsabil I. Gherghel⁸⁸; *Jurnalul*, aplicarea legilor, politica și moravurile sociale, iulie-15 august/1 septembrie 1908⁸⁹; *Geamătul codrului*, ziar de critică și discuțiuni, 30 ianuarie- 8 mai 1911, apărea în fiecare duminică cu cele din urmă știri politice, economice, industriale și comerciale din țară și străinătate⁹⁰; *Învierea*, organ popular religios spre apărarea ortodoxismului, an I, nr. 1, 1 februarie 1911, apărea de două ori pe lună⁹¹; *Lumina*, 22 ianuarie-22 decembrie 1912, apărea duminică, ziar de orientare liberală, director N. Bellu⁹²; *Vestea*, ziar săptămânal, 1 septembrie 1913-1 mai 1914, director Emil Rey⁹³; *Curierul Bacăului*, ziar de interese locale, 6 decembrie 1915-25 iunie 1916, apărea duminică⁹⁴.

Revistele apărute la Bacău, între anii 1900-1918, au fost: *Doina doinelor*, revistă săptămânală, 17 februarie-23 iunie 1902⁹⁵; *În ore libere. Litere, Științe, Arte. Cronica Bacăului*, noiembrie 1904-mai 1905 și ianuarie 1906, apare lunar, revistă editată de Petre Budu⁹⁶; *La Romanie timbrophile. Journal mensuel d'annonces*, mars-

⁸² *Ibidem*, p. 155.

⁸³ *Ibidem*, p. 160.

⁸⁴ Gheorghe Pătrar, **Publicațiile periodice băcăuane, 1867-1967**, Biblioteca Municipală Bacău, 1969, p. 39.

⁸⁵ *Ibidem*, p. 41.

⁸⁶ *Ibidem*, p. 43.

⁸⁷ *Ibidem*, p. 44.

⁸⁸ *Ibidem*, p. 45.

⁸⁹ *Ibidem*.

⁹⁰ *Ibidem*, p. 46.

⁹¹ *Ibidem*, p. 47.

⁹² *Ibidem*, p. 48.

⁹³ *Ibidem*, p. 49.

⁹⁴ *Ibidem*, p. 50.

⁹⁵ *Ibidem*, p. 113.

⁹⁶ *Ibidem*, p. 116.

octobre/ novembre 1905, Directeur-editeur: Herman Rosenberg⁹⁷; *Răsăritul. Revistă pentru popor și școală*, mai 1905-martie/aprilie 1906, apare lunar, proprietar Paul I. Pavlov⁹⁸; *Revista economică și culturală*, 1 ianuarie 1909-15 aprilie 1910, apare lunar, redacția și administrația C. Nădejde, institutor⁹⁹; *Liga culturală*, 1910¹⁰⁰; *Chemarea. Revistă culturală și politică naționalistă*, aprilie 1912-mai 1913, apare o dată pe lună, sub direcțiunea domnului Eugeniu Revent, profesor¹⁰¹; *Căminul. Revistă literară*, mai-iunie 1913, apare o dată pe lună sub îngrijirea lui M. Corbea¹⁰²; *Orizonturi noi. Cronică lunară*, mai-iulie 1915¹⁰³.

Anul 1918 a reprezentat pentru poporul român desăvârșirea procesului de făurire a Statului Național Unitar. Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia și apoi Tratatul de Pace de la Trianon vor consimți integrarea la Statul Român a tuturor teritoriilor românești aflate sub dominație străină.

Desăvârșirea procesului de făurire a Statului Național Unitar Român a accelerat ritmurile dezvoltării societății românești.

Viața economică și administrativă a țării, nevoile culturale sporite solicitau ridicarea nivelului cultural al societății românești care nu puteau fi realizate decât prin dezvoltarea în ritm accelerat a învățământului. Aceste necesități obiective explică înființarea de noi unități de învățământ primar și secundar.

Aplicarea principiului obligativității și gratuității învățământului primar implica pregătirea unui număr tot mai mare de învățători și învățătoare pentru necesitățile școlilor primare din această parte a Moldovei.

⁹⁷ *Ibidem*, p. 119.

⁹⁸ *Ibidem*, p. 121.

⁹⁹ *Ibidem*, p. 124.

¹⁰⁰ *Ibidem*, p. 126.

¹⁰¹ *Ibidem*, p. 127.

¹⁰² *Ibidem*, p. 128.

¹⁰³ *Ibidem*, p. 129.

La vida cultural en el ciudad Bacau en los años 1900-1918

Resumen

En la obra de Bacau pasado y el presente, publicado en 1933 Gregorio Grigorovici periodista dijo que „la vida cultural y social de Bacau, antes de la guerra, era casi inexistente”.

El estudio de los archivos del tiempo, descubrí que, en términos de actuaciones, que tuvo lugar en nuestra ciudad durante este tiempo, las cosas fueron mucho mejor estado. Los espectáculos se celebrarán en el Teatro Nacional, inaugurado en 1895 en el Ateneo de Palacio o locales privados. Tomamos nota de que en ambos casos, los solicitantes pagan las tasas a la municipalidad, excepto los tres teatros nacionales de Bucarest, Iasi y Craiova, los individuos que habían actuaciones a la caridad, o si la entrada era libre. Por ejemplo, el 2 de mayo de 1901, da un artista de performance que «variedad» de Blaichmann, con entrada gratuita al señor Servicio I.L. Sigler.

El 7 de enero de 1906, Harmann QVARTET Sr. Paschill en Bucarest, bajo el patrocinio de la Sociedad Alemana ofrece una sala de conciertos Bacau teatro comunal, los beneficios fueron concedidos a los pobres. El 6 de enero de 1906, la habitación del hotel de str. Vasile Alecsandri Dragoianu celebró un baile de máscaras.

El 29 de mayo de 1906, el jardín público, hay dos festivales de los estudiantes de secundaria pagar los datos, el príncipe Fernando, con los fondos para los estudiantes pobres a una mayor tasa podría ir en los viajes.

En los días 22 y 23 de febrero de 1906 en Bacau Teatro juega con el Teatro Nacional de Bucarest, Iasi actor Nottara Constantino, con la pieza, „Daniel y Daniela”.

Año 1909 es el año cuando hay reparaciones en el techo del Ateneo Municipal. Por lo tanto, el 16 de junio en subasta pública se lleva a cabo en las reparaciones del techo, las reparaciones que cuestan seis bani29 1.982 lei. La subasta se gana por Mendel capataz Mendelovici quien dijo que la realización de la obra, con una deducción de 15 lei y 50 por ciento por debajo deviz30 dinero. El 10 de agosto, el techo fue reparado, un hecho que el comité de expertos formado por Dimitri Heminger y Otto Schwartz, abogado de vicepresidente, ingeniero comunal.

Ayuntamiento Bacau, en el año 1909-1910, que quería crear tres bustos de bronce de grandes estadistas: I.C. Bratianu, Rosetti, C. Negri. Por lo tanto, el escultor Ernesto Tatomir ofrece a esculpir bustos. En esta situación, el 29 de octubre de 1910 para la falta de fondos, el proyecto está abandonado.

Después de 1900, Bacau ha conocido una actividad editorial más fructífero, evidenciado no sólo por los periódicos político e informativo, pero las revistas y las preocupaciones literarias. Estos incluyen, en primer lugar, la revista semanal, *Doina Doina*, apareció por primera vez en el pueblo Margineni Muntenia, a continuación, en Londres. El editorial firmado por el director de sus artículos, el maestro Gheorghe Marinescu, la rica poesía y de prosa y inspirado en la vida de los campesinos, *Doina Doina* „se recomienda como poporanistă color de la revista, cultivando el amor por la literatura dedicada a las tradiciones populares. Un interés particular es una carta a A.D. Xenopol de la revista, „mi corazón lleno de alegría cuando vi una revista literaria apareció en un pueblo rumano” (*Doina Doina*, Nº 11, 5 de mayo de 1902).

En mayo de 1915 aparece, nuevos revista *Horizontes*, con una crónica primera puesta por George Bacovia Bacau. El primer número incluye poesía y prosa, firmada por tres amigos

con diferentes nombres.

Cultura, el arte, la ciencia, la educación tiene un lugar importante en la historia de Bacau. Al principio, fue un largo y difícil, porque a pesar de las intervenciones a veces enérgica y exitos a bajo nivel Spiru Haret de educación continuada en las primeras cuatro décadas del siglo XX.

La vida económica y administrativa del país, pidiendo aumento de las necesidades culturales de la sociedad rumana elevar el nivel cultural que sólo puede lograrse mediante el desarrollo acelerado de la educación. Estos objetivos se requiere el establecimiento de nuevas unidades, explica la enseñanza primaria y secundaria.

Aplicando el principio de la educación primaria gratuita y obligatoria implica la preparación de un número creciente de profesores y maestros de primaria a las necesidades de esta parte de Moldavia.